

ALap

EGERÁG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK KIADVÁNYA

Egerág története

„Kisközség a pécsi járásban, lankás, dombos vidéken. Területe 2260 k. hold. Lakóinak száma 873, kik közül 749 magyar, 109 német anyanyelvű, 2 horvát és 13 egyéb nemzetiségű: 851 r. kat., 17 ref., 5 izr. vallású. 136 lakóháza van. Közoktatásügyi intézetei: 1 közs. elemi népiskola. Foglalkozás szerint az összlakosságból 621 személy östermelő, 154 iparos, 7 kereskedő, 2 közlekedési-, 29 közszolg. alkalmazott, 32 nyugdíjas és 9 házcseléd. Vasútállomása Szőkéd 2,5 km.-re.

A török hódoltságig a pécsi püspöké. A XVII. században Zrinyi Péter és Miklós birtoka, török részről pedig a pécsi olajbégé. 1703-ban plébániás hely. Róm. kath. templomát 1774-ben építették. Helybeli magyar lakossága öltözködésében megőrizte a színpompás ősi formát. Jól gondozott szőlőhegyei és a környező erdők szép keretet adnak a domb hátán települt falunak. Űszögh uradalmához tartozott 1846-ig, mikor gróf Batthyányi Gusztávtól megváltották magukat.”

Idézet, Szeghalmy Gyula: Dunántúli Vármegyék című, 1938-ban kiadott könyvéből.

Érdekes olvasni a korabeli archívumokból, azokról, akik hajdanán itt, ebben a faluban éltek és dolgoztak. A két háború közötti időszakról napjaink generációi jót és rosszat is hallhattak, már amennyiben érdeklődtek azokról az időkről. Az akkori emberek tudták, sejtették-e, hogy valaha, valamikor megemlékeznek róluk az utódok. Az I. világháborút követő és a II. világháború előszelében élők vajon mennyivel voltak nagyobb biztonságban, vajon mennyivel látták biztosabbnak a jövőt, mint a mostani emberek.

Akkor is voltak olyanok, akik bíztak abban, hogy az ő életük nem lesz hiábavaló. Féltették gyermekeiket, biztosan sokan látták a várható újabb „nagyháború” veszélyeit. Mégis kénytelenek voltak élni a dolgos hétköznapokat és mindent megpróbáltak megtenni a családjuk és környezetük boldogulása érdekében. Abban az időben épült a jegyzőségi épület és abban az időben alakították ki a település közepén lévő parkot. Ehhez a korszakhoz kapcsolódik, bár évekkorábban, hogy a Trianoni tragédiát követően egy fiatalember „elnevezte” az akkori utcákat. Pozsony, Kassa, Ipolyság. Az elcsatolt területeket akarta így az utókorának megőrizni. Amikor kitette az ideiglenes táblákat még nem tudhatta, hogy Egerág – talán örökre – meg fogja őrizni ezeket az utcaneveket, bármely politikai hatalom is uralkodik ebben az országban. Jó lett volna, ha az utcanevekkel a nemzetudat, a nemzeti önérték és elhivatottság is megőrződik az itt élők lelkében.

Életünk során soha nem tudhatjuk, mit tart meg rólunk az emlékezés. Egyáltalán megtart-e valamit belőlünk az utódok számára. Mert bizonyára minden időben lesznek olyan nők és férfiak, akiket érdekelni fog, hogy mi itt a XXI. század elején hogyan éltünk, mit tettünk a közösségünk megmaradása érdekében.

Érdemes az idézett mű előszavát közzétenni. Talán akad az olvasók közt néhány, akit valamilyen szinten megérintenek ezek a gondolatok. Az előszót írta József Főherceg Királyi

Fennsége, a Magyar Tudományos Akadémia Elnöke.

Előszó

A magyar földnek azt a darabját, melyet északon és keleten a Duna, délen a Dráva, nyugaton az Osztrák-Alpesek határolnak, Dunántúlnak nevezzük.

Istenáldotta vidék. Mindene van, ami kívánatos, értékes lehet az ember előtt.

Vannak hatalmas, aranykalászt ringató térségei. Kiterjedt dombvidékei. Virágtól ékes mezőségei. Vannak bőven termő gyümölcsösei, gerezdet érlelő, tüzes borokat adó szőlőhegyei.

Vannak a környező hegyek zöldjéből drágakölként kivillanó nagy tavai. Kultúrában gazdag, századok, patinájával büszkélkedő városai. Kedves, napsugaras falvai.

Vannak természeti szépségekben gazdag, hamvas erdővel fedett, búsongó váromokkal koronázott hegyei. Madárdalozó völgyei. Vadvirágtól hímes rétségei. Zúgó vízesései. Búgó gyárai. Kincseket ontó bányatelepei.

Mindezek fölött pedig ott terjeng az évezredekre visszatekintő ősi múlt, mely azt igazolja, hogy ez a vidék a kőkor ismeretlen törzseitől kezdve, a római imperium, népvándorlás s a magyar foglalás egymást váltó nagy-szerű korszakain át, mindenkor vágyva-vágyott, gondosan őrzött, büszkeséggel birtokolt területe volt a Kárpátok koszorúján belül élt nemzeteknek.

Könyvünk a hazai Csönkaföldnek ezt az értékes, szép darabját kívánja az olvasóval megismertetni. Célja: lépésről – lépésre, - szinte kézen fogva

– vezetni a vándort s a bejárando vidékekkel kapcsolatban fölhasználni mindent, ami alkalmas vonatkozó régi, elmosódott ismereteit fölfrissíteni, illetőleg azokat ezernyi-ezer új benyomással, mélyebb gyökerű megfigyeltetéssel, adatok közlésével gazdagítani.

De célja a sokszor tudatalatti ösztönt: a természetszeretetet, ezt az értékes lelki adottságot, fölkelteni, megerősíteni az érdekességeket szerető, tanulni, látni, gyönyörködni, a multakon elmélyedni, a jövőbe pillantást vetni óhajtó ember lelkében.

Megláttatni és megéreztetni a Szépet, mely ott van a mezők végtelenségében, erdők magányában, hegyek, völgyek, kimagasló ormok, szédítő szakadékok vadságában. Ott a porszemben, az egeket ostromló sziklabércben, fényben-árnyban, kicsiny bogárban, pusztító viharban egyaránt.

Megértetni mi az, ami a vándort vándorlásra bírja. Ami bolyongni készíti a hegyek között. Járnai a mormolvacsevegye rohanó patakok kövecses medrét. Elüldögelni a várromok egy-egy mohlepte, időmarta kövén. Fölkúszni a sziklaormokra. Leereszkedni a szakadékokba. A barlangok, bányák rejtelmes földalatti világába. Megfigyelni a vizek, nádasok, morotvák csodálatos életét. Tanulmányozni a tőzeglápok, térszíni formák, bazalt vulkánok, cseppkőbarlangok keletkezését. Elnézni a mély kék égen úszó gomolygófelhők húzását és megállani a pompa láttán, mely ott tükrözik az erdők hamvas bársonyában, rétek harmattól csillogó virágözönében, égbemeredő sziklát változatos alakulataiban és valami benső erőttől hajtva ösztönzi a vándort, hogy szemével, lelkével ölelje magához a gazdag változatban bomladozó tájékokat!

Szerzőt kettős cél: egyrészt Dunántúl vidékével kapcsolatos ismeretek közlése, másrészt a természetszeretet fölkelte vezető útjában.

Eddig az idézet. Olvastunk-e, vagy hallottunk-e mostanában ilyen, vagy ehhez hasonló gondolatokat vezető politikusainktól, vagy azoktól, akik tevékenységükkel mindennapi életünk, sorsunk folyását igazgatják?

Hegy Győző polgármester

Pályázatok:

Az elmúlt év utolsó heteiben három nyertes pályázatról is kaptunk értesítést. Korábbi számunkban már jeleztük, hogy a konyhafejlesztési pályázatunkat eredményesen bírálták el és az idei évben lehetőségünk nyílik, a konyha teljes megújítására. A beruházást már az új intézmény fogja megvalósítani.

Ugyancsak eredményesen pályáztunk a hűsolt fejlesztésére is. Ebben a pályázatban egy hűtőautót és foglalkoztatást segítő támogatást nyertünk. 37.5 millió forint, értékben.

Az Egerág Kulturális Központ Egyesületünk is eredménnyel pályázott, több mint 24 millió forintot, közösségfejlesztő rendezvények és programok támogatására. A támogatási szerződés még nincs, ezért a pontos felszámítást még nem lehet tudni.

Most készítettünk elő egy pályázatot, melyen egy MTZ traktort, hozzávaló eszközöket szeretnénk vásárolni, melyek segítségével a földutakat és a zöldterületeket szeretnénk karbantartani.

Traktor pályázat: Pályázatot adtunk be egy Mtz. traktor, egy földgalyu és szárazúzó beszerzésére. Az árokparkot és egyéb közterületek karbantartásához, a kavicsos és földutak folyamatos járhatóságának biztosításához szeretnénk a gépeket használni. Évek óta rendszeres probléma volt, hogy a földútjaink nehezen járhatóak. Ugyan nem az Önkormányzat használja a földutakat, de a karbantartás ránk marad. Az utamenti földek gazdái rendszeresen elszántják az utakat, nem tartják karban az út menti erdőket és ez folyamatos problémát jelentett. Ezt szeretnénk a jövőben elkerülni.

Költségvetés:

Február 6-án Önkormányzatunk elfogadta az idei költségvetést. A költségvetés főösszege **168.832.924,-** forint, melyből az állam **98.392.957,-** forintot biztosít a feladat alapú finanszírozás keretében. Ebben benne van az óvoda, az egészségügy, a közfoglalkoztatás támogatása, a gyermekjóléti feladatoktól a temető fenntartásáig minden. A két összeg közötti különbséget nekünk kell előteremteni ahhoz, hogy Egerág működőképessége fenntartható legyen. (Magyarul **81 millió** forintot saját erőből teszünk hozzá a működés biztosításához.)

A tavalyi gazdasági évről költségvetési maradványként **32.886.533,-** forint került áthozatra az idei évre. Ebből 18.000.000,- forint a konyha fejlesztési pályázatunk összege, melyet az idei

évben kell megvalósítani.

Önkormányzatunk döntése alapján a 2017-es évben az egészségügyi szolgáltatást és a konyhát fejlesztenénk. A konyha pályázati, míg az egészségügy saját forrásból kerül fejlesztésre. Szociális kiadásokra kicsivel több, mint **6.000.000,-** forintot tervezünk.

Természetesen továbbra is működni fog az óvodások, iskolások bejárásának biztosítása: **3.682.190,-** forint értékben, illetve a házi segítségnyújtási szolgáltatásunk is: **4.196.831,-** forint értékben.

Rendezvényekre és kulturális feladatokra az Egerág Kulturális Egyesület által biztosított támogatás mellett, **1.200.000,-** forint jut.

A feladat az idei évben is adott, lesz mit tenni, hogy Egerág tovább fejlődhesen.

A testület döntése alapján az iskola, a foci és a Tee-kwandoo 100-100.000,- forint támogatást kap. A tavalyi évben megrendelt és kifizetett tatamikat, 7-én tudom elhozni Budapestről.

A határon túl élő magyar gyermekek támogatására Önkormányzatunk 100.000,- forinttal támogatja a Rákóczi Szövetséget, immár hagyományosan. Ebből a Trianoni határokon kívül élő gyermekeknek vásárolnak tankönyveket és taneszközöket.

Szelektív hulladékgyűjtő szigetek:

Több alkalommal tárgyalta a testület a szelektív hulladékgyűjtő szigetek környezetében kialakult, áldatlan állapotot. Úgy tűnik, nem vagyunk képesek megfelelő kulturáltsággal kezelni ezt a lehetőséget. Már számtalan alkalommal felhívtuk a lakosság figyelmét arra, hogy miként kellene ezeket a hulladékgyűjtő szigeteket használni, de minden kísérletünk eredménytelen maradt. Az állati dőgtől kezdve, a kommunális és az elektronikai hulladékig mindent idehord a lakosság egy része. A közelben lakók és nyilván minden jóérezsű ember felháborodására. Az Önkormányzat kénytelen tudomásul venni, hogy az egerági lakosság egy része nem érett meg arra, hogy ezeket a szelektív szigeteket, rendeltetészerűen használja. Igénytelenek vagyunk a környezetünkre és ez nem csak szomorú, hanem gusztustalan is. Arról nem beszélve, hogy a környezetet káros, egészségételen és borzalmas látványt nyújt.

Ennek figyelembevételével a testület úgy döntött, hogy a hulladékgyűjtő szigeteket megszünteti! Felhívja mindenki figyelmét, hogy a szigetek bezárását követően, ha bárki szemetet helyez el a megszüntetett szigetek területén, jelentős bírságra számíthat.

Az Önkormányzat felhívja a lakosságot, hogy aki szemetelést észlel, jelezze a hivatalban, hogy tudjunk intézkedni!

Szociális tűzifa:

Az elmúlt évben is és januárban is segítünk a rászoruló családoknak. A szociális bizottság 52 esetben ítélte meg tüzelő támogatást azoknak a rászorulóknak, akik a nagy hidegben nem tudtak volna saját erőből tüzelőt vásárolni. Ez a segítség nem kizárólag a törvény által meghatározott családokat érintette. Volt olyan is, aki pillanatnyi nehézség miatt került ilyen helyzetbe. A tél egy része még előttünk áll. Reméljük, ilyen nagy hidegek már nem lesznek, hisz a rendelkezésünkre álló tűzifa is elfogyott.

Népi kalendárium - Március**Március 12. Gergely napja**

Gergely napja a középkorban sokfelé tavaszkezdő, melegváró nap, a Julianus-naptár szerint a tavaszi napéjegyenlőség napja volt. Gergely napjához időjárás- és természetjósítás is kapcsolódott. Ismert mondás, miszerint ha ezen a napon esik a hó: "Megrázza még szakállát Gergely."

Március 18. Sándor napja

Az első meleghező nap. A népi tapasztalat Sándor, József és a hivatalos tavaszkezdés, Benedek napjához fűződő hiedelmet így fogalmazza meg: "Sándor, József, Benedek zsákban hozza a meleget." (Ám ha üres ez a zsák, nem kapod csak a harmadát - fűzik hozzá a Muravidéken.)

Március 19. József napja

A gyermek Jézus gondviselőjének, Józsefnek az ünnepe. A három jeles nap közül (Sándor, József, Benedek) szokásokban és hiedelmekben a leggazdagabb József napja. E naphoz fűződik az időjárás- és természetjósítás, sőt a haláljósítás is. Ezen a napon érkeznek a fecskék. Ide kapcsolódik ez a kedves mondás: "Fecskét látok, szeplőt hányok!"

Március 21. Benedek napja

A bencés rendet alapító Szent Benedek ünnepe. Benedek napján zsírt és fokhagymát szenteltek, amelynek gyógyító erőt tulajdonítottak. A tavasz első hivatalos napja. A tavaszi napéjegyenlőség ideje ez, amikor is egyforma hosszúak a nappalok és az éjszakák.

Március 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony napja

Egyike az év legjelentősebb Mária-ünnepeinek. E nap alkalmas a fák oltására, szemzésére. Gyimesben úgy hitték, ha ezen a napon rossz idő van, akkor rossz tavasz várható.

A magyar vallásos néphagyományban Gyümölcsoltó Boldogasszony az oltás, a szemzés szakrális napja.

Népi megfigyelés: „Ha ezen a napon esik az eső, akkor férges lesz a gyümölcs”.

Ez történt az iskolában

Iskolánk 8 osztállyal, 115 gyermekkel kezdte meg a tanévet. A jövő tanévben változatlanul indítunk első osztályt, és nyolc évfolyammal fogunk indulni.

Szeptemberben a tanösvény és a tankert további sorsát érintő értekezleten úgy döntöttünk, hogy folytatjuk a velük megkezdett munkát. A tankert, a tanösvény és az iskolaudvar rendezését, ápolását a technika tantárgyba építettük be, valamint Rákóczy tanár úr külön foglalkozásokat tart a gyerekeknek. A 32 órás munkahét terhére vállaltuk a további ehhez kapcsolódó feladatokat. Az ÖKOISKOLA pályázatban ezeket a feladatokat kiemelten szerepeltetjük. Iskolánk folytatja ÖKOISKOLA pályázatot, ami további pályázati és egyéb fejlesztési feladatokban nyújt majd segítséget.

A TÁMOP pályázat keretében iskolánkban interaktív táblákat szereltek fel, laptopok, tabletek, nyelvi labor áll tanulóink rendelkezésére, amelyek segítségével le tudtuk küzdeni azt a hátrányt, amellyel a vidéki, „szegényebb” iskolák vívódnak.

Egerág Önkormányzata vállalta, hogy a nem körzetbe tartozó gyerekek buszoztatását vállalja. Az egerági falubusz naponta többször fordul, hogy az óvodások, és az iskolások kényelmesen eljuthassanak Egerágra. Egerág Önkormányzata többször felajánlotta segítségét a gyermekek különböző versenyekre, iskolai rendezvényekre való szállításában.

Egerág hagyományosan támogatja iskolai rendezvényeinket (egészség nap, farsang, bálók, terem biztosítása, stb.)

Az iskola anyagi „megtámogatására” is kaptunk ígéretet.

Külön köszönet Hegyi Győző polgármester úrnak, és az egerági képviselő testületnek a támogatásért!

Áta, Kisherend, Szőkéd települések is mellénk álltak, hogy nehéz anyagi helyzetünkön segítsenek. Az iskolába történt betörés alkalmával ugyanis sajnos a szülői munkaközösség pénzének egy részét („a gyerekek pénzét”) tulajdonították el. A nyomozást egyelőre felfüggesztették, ugyanis ismeretlen az elkövető. Többek megfogalmazták, hogy aki a

gyerekektől lop, az a jövőt lopja meg!

Az önkormányzatok egyként álltak iskolánk mellé. Köszönjük!

Szintén segített a Diabelli Művészeti Iskola, így az Önkormányzatok, a szülők és a Művészeti Iskola segítségével tudtuk lecsereálni az iskolai tornaszőnyegeket.

Az egerági Faluszépítő Egyesület is nagy összeget ajánlott fel az iskolacsinosításra, amiből szerszámokat, faháncsot, virágföldet, kerítést stb. tudtunk vásárolni, és az iskolai padokat tudtuk felújítani.

Az Egerági Kulturális Központ Egyesület pályázatok megírásában, nevezések befizetésében, kulturális események támogatásában segített.

Nagyon jó az együttműködés az egerági óvodával. Közös programjaink: évnnyitó, szülők nevelők bálja, óvodai előkészítő (Andok Ági néni), adventi templomi műsor, nyílt nap, stb.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc ünnepén nagyon szépen szerepeltek tanulóink az iskolában, és Egerág község megemlékezésén. Kun Zoltán alpolgármester úr mondott ünnepi beszédet. A gyerekek felkészítő tanára Paulusz Csabáné Kollár Anikó néni volt.

Nagy sikere volt az őszi iskolacsinosításnak, melynek során nem kis anyagi és fizikai erőfőrdítással, nem egyszer saját anyagi erőnket mozgósítva készültek el a tervezett javítások:

Iskolai termek, folyosók, udvar, kiskert, tanösvény rendbetétel, tornaterem padlózat. Az iskolacsinosítás programunk fő szervezője és motorja Rákóczy Gábor tanár úr. Az 5. osztály felújítása, lambériázása, festése is az ő, és az 5. osztály szülői gárdájának köszönhető. Az iskola szülői munkaközössége és a Diabelli Művészeti Iskola biztosította a tornaterem felcsiszolását, lakkozását. Az iskola előtti díszkertünk is megszépült.

Ősszel a tantestület és az iskolai dolgozók festették ki a folyosókat, tornatermet, öltözőket. Ebben is támogatott Egerág Önkormányzata.

Szintén a szülőkkel való kapcsolattartás eredménye a szülők-nevelők bálja. A jó hangulatú rendezvényen elmélyültek a szülő-pedagógus kapcsolatok. A nyílt napon a szülők megismerkedhettek az iskola munkájával. A tanulás folyamatát belülről vehették szemügyre, rálátásuk lett az iskola belső életére.

Gyermekeink játékos vetélkedőn vehettek részt Kozármislenyben.

A grundbirkózásban hagyományosan jól szerepelnek gyerekeink. A megyei versenyen 2. helyezést, a városin 7 aranyérmet „söpörtünk be”. Februárban részt vehetünk a Veszprémben megrendezésre kerülő ORSZÁGOS döntőn!

A december a karácsonyvárás jegyében telt, az adventi gyertyagyújtásokkal, kézműveskedésekkel, kézműves vásárokkal közelebb hoztuk a szülőket és a gyerekeket az iskolához. Nagyon szép karácsonyi műsort állítottunk össze a kozármislenyi Diabelli Művészeti Iskolával.

Megkezdődött a felkészülés a felvételi-re.

A téli szünet után került sor a 8. osztályos szülői értekezletre, a központi felvételi megírására, majd a félév zárására.

Igyekeztünk a családlátogatásokkal kiegészíteni a szülőkkel való kapcsolattartás intézményét.

A Rátgéber Akadémia és a Magyar Diáksport Szövetség szervezésében iskolánkban is népszerűsítették a kosárlabdázást. 15 új kosárlabdát, és 2 bordásfalra akasztható kosárlabda pályát kaptunk ajándékba.

Iskolánk eredményei:

Zrínyi Iona Matematikaverseny

Megegyei verseny. Alsós osztályfőnökök, Cickai Brigitta. 10 gyerekekkel veszünk részt (tavaly megyei 2. helyezést lett Bakonyi Levente 6. osztályos tanulónk)

Grundbirkózás Megyei Döntő, Pécs

Felkészítő tanár: Bakonyiné Sütő Diána
7 aranyérem, egyéni és csapatversenyben

Grundbirkózás Diákolimpia, Pécs

Felkészítő tanár: Bakonyiné Sütő Diána
2. helyezést
Februárban, Veszprémben az országos döntőn vettünk részt.

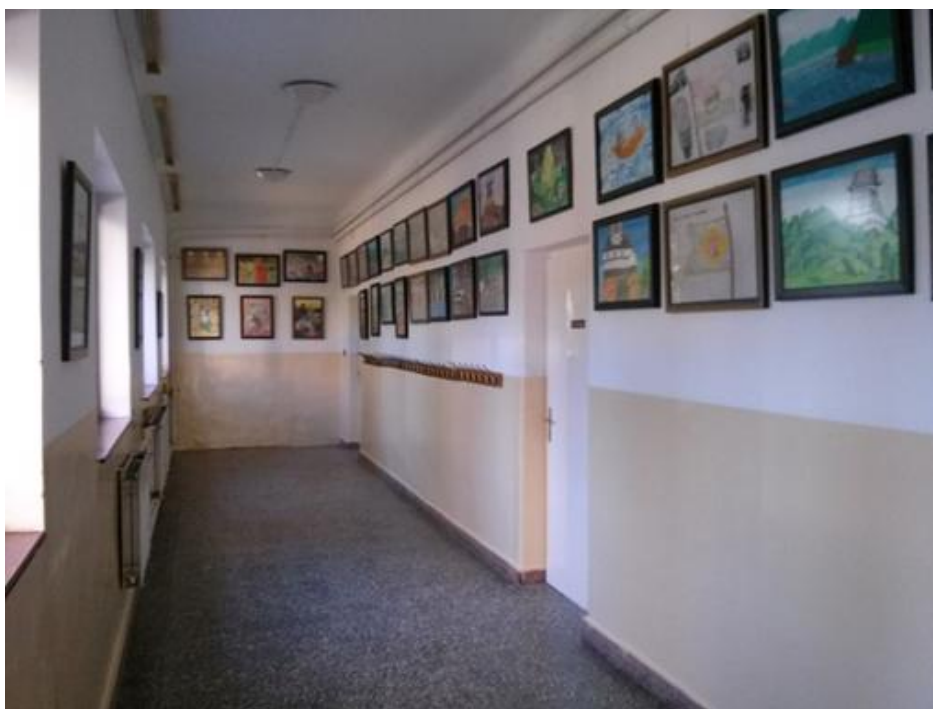
Fekete István Verseny Berkesd

Felkészítő: Paulusz Csabáné 3. helyezést ért el Bakonyi Levente 6. osztályos tanulónk

Kónya Báborka 3. osztályos tanulónk 3. helyezést lett Pécsen, a mezei futásból rendezett városi versenyen. Felkészítő tanár: Kvaszta Ágnes.

Gothár Melitta tanulónk különdíjat kapott Baján, grafikai versenyen.

Petik Róbert igazgató

200 éve született Arany János

„Közönyös a világ... az ember
Önző, falékony húsdarab,
Mikép a hernyó, telhetetlen,
Mindég előre mász s - harap.
S ha elsöpört egy ivadékat
Ama vén kertész, a halál,
Más kél megint, ha nem rosszabb, de
Nem is jobb a tavalyinál”

Arany János-Kertben

Kétszáz éve, 1817. március 2-án született Nagyszalontán Arany János, a 19. század magyar költészetének központi alakja, a magyar nyelv máig utolérhetetlen mestere. A költő életének 65 éve alatt végigélte a kor sorsfordulóit, lírájában hangot is adott mindannak, ami a magyarsággal történt. Arany elsősorban epikus költőnek tartotta magát, de költészetének – a méltán népszerű és halhatatlan Tolditól eltekintve – elsősorban lírai része érvényes ma és hordoz az utókor számára is üzenetet.

Költői eszmélésének ideje a reformkor, kibontakozásának, egyéni hangjának kialakulása az 1848-49-es szabadságharc idejére esett.

Depressziója, költői erejének elapadása az önkényuralom időszakában csúcsosodott ki, második alkotói korszaka az 1850-es és 1860-as évek fordulóján a nemzeti remények újraéledésével indult, míg időskori rezignációja az 1867-es kiegyezés utáni korhoz kapcsolható. Lírájában és kisépikájában – balladáiban – pontosan követhetők a kor és az egyéni élet párhuzamai.

A kiegyezésért nem lelkesedett, a neki adott királyi kitüntetést csak Eötvös József külön kérésére fogadta el, és ezzel kapcsolatban számos gúnyverset írt önmagáról.

Élete utolsó évtizedében egyre rezignáltabb lett, majd hivatalainak elhagyása után a Margitszigeten írta meg utolsó nagy ciklusát, az Őszikéket.

A kiegyezésért nem lelkesedett, a neki adott királyi kitüntetést csak Eötvös József külön kérésére fogadta el, és ezzel kapcsolatban számos gúnyverset írt önmagáról.

Élete utolsó évtizedében egyre rezignáltabb lett, majd hivatalainak elhagyása után a Margitszigeten írta meg utolsó nagy ciklusát, az Őszikéket.

Akkori balladái a lelkiismeret drámáit vetítik elénk, a Vörös Rébék, a Tetemre hívás, az Éjféli párbaj, a Hídatvatás, a Tengeri-hántás, Az ünneprontók című versek mindegyike "tragédia dalban elbeszélve" – Greguss Ágost esztéta meghatározása szerint.

A költő 1882. október 22-én halt meg Budapesten.

Öregkori lírája legalább ilyen jelentős, az Epilógus, a Vásárban, A tölgyek alatt, az Ének a pesti ligetről az idős ember örömeit és gondjait, egy megnyugvó lélek emlékezését tárják az olvasó elé

Arany János: Toldi (részlet)

„Ég a napmelegtől a kopár szik sarja,
Tikkadt szöcskenyájak legelésnek rajta;
Nincs egy árva fűszál a tors közt kelőben,
Nincs tenyérnyi zöld hely nagy határmezőben.

Boglyák hüvösében tíz-tizenkét szolga
Hortyog, mintha legjobb rendin menne dolga;
Hej, pedig üresen, vagy félig rakottan,
Nagy szénás szekerek álldogálnak ottan.

Ösztövért kútágas, hórihorgas gémmel
Mélyen néz a kútba s benne vizet kémel:
Óriás szunyognak képzelné valaki,
Mely az öreg földnek vérit most szíja ki.

Válunál az ökrök szomjasan delelnek,
Bögölyök hadával háborúra kelnek:
De felült Lackó a béresek nyakára,^[2]
Nincs, ki vizet merjen hosszú csatornára.

Egy, csak egy legény van talpon a vidéken,
Meddig a szem ellát pusztá földön,
égen;
Szörnyű vendégoldal reng araszos vállán,
Pedig még legénytoll sem pehelyzik állán.

Széles országútra messze, messze bámul,
Mintha más mezőkre vágya e határrul;
Azt hinné az ember: élő tilalomfa,
Útve 'általútnál' egy csekély halomba.

Szép öcsém, miért állsz ott a nap tüzeben?

Ládd, a többi horkol boglya hüvösében;

Nyelvel a kuvasz is földre hengeredve,

A világért sincs most egerészni kedve:

Vagy sohasem láttál olyan forgó szelet,
Mint az, aki mindjárt megbirkózik veled,
És az utat nyalja sebesen haladva,
Mintha füstökádó nagy kémény szaladna?

Nem is, nem is azt a forgószelet nézi,
Mely a hamvas utat véges-végig méri:
Túl a tornyon, melyet porbul rakott a szél,
Büszke fegyver csillog, büszke hadsereg kél.

És amint sereg kél szürke por ködéből,
Úgy kel a sohajtás a fiú szívéből;
Aztán csak néz, csak néz előre hajolva,
Mintha szive-lelke a szemében volna.

"Szép magyar leventék, aranyos vitézek!
Jaj be keservesen, jaj be búsan nézlek.
Merre, meddig mentek? Harcra? Háborúba?
Hírvirágot szedni gyöngyös koszorúba?
Mentek-é tatárra? mentek-é törökre,
Nekik jóéjszakát mondani örökre?
Hej! ha én is, én is köztetek mehetnék,
Szép magyar vitézek, aranyos leventék!"

Ilyenforma Toldi Miklós gondolatja,
Mely sovárgó lelkét mélyen szántogatja;
S amint fő magában, amint gondolkodik,
Szíve búbanatban összefacsarodik.

Mert vitéz volt apja: György is, álnok bátyja,
A királyfi mellett nőtt fel, mint barátja;
S míg ő béresekkel gyűjt, kaszál egy sorban,
Gögösen henyél az a királyudvarban.

Itt van immár a had, Laczfi nádor hada,
Itt kevély hadával Laczfi Endre maga;
Délcegen megüli sárga paripáját,
Sok nehéz aranyhím terheli ruháját;

És utána nyalka, kolcsagos legények,
Tombolván alattok cifra nyergű ménék:
Nézi Miklós, nézi, s dehogyan veszi észbe,
Hogy a szeme is fáj az erős nézésbe..."

Női sorsok 1848/49-ben

A reformkor nemzeti lelkesedése természetesen a magyar nőket is magával ragadta, sokan aktív részesei voltak a márciusi forradalomnak, többen fegyverrel harcoltak a szabadságharcban. Voltak, akiknek az életét végérvényesen megváltoztatta férjük 1848/49-es szerepvállalása és a háború vagy a megtorlás áldozataiként özvegyekké váltak. Mások követték férjüket a kényszerű emigrációba és soha többé nem térhettek vissza hazájukba. Olyan is akadt, akire megszégyenítés vagy kemény börtönbüntetés várt. Sokan a tragédiából való felocsúrást követően talpra álltak, és minden energiájukat a nemzeti emlékezet ébren tartására fordították. Voltak, akik sohasem feledtek és nem tudtak megbocsájtani a „hóhéznak”, Ferenc Józsefnek.

Zichy Antónia

Természetesen az asszonyok – főúri, köznemesi és polgári származásúak egyaránt – élénken érdeklődtek a reformkori politikai élet aktuális kérdései iránt, s a műveltebbek otthon bizony komoly hatást gyakoroltak férjeikre. Elég csak Gróf Batthyány Lajos miniszterelnök hitvesére gondolnunk: Zichy Antónia grófnő tudatosan egyengette férje politikai karrierjét.

Kossuth Zsuzsa

A nők a fronton, a háborús körülmények között is megállták a helyüket. Kossuth Zsuzsannát, bátyja 1849. április 16-án, az „összes táborigazgató főápolónőjévé” nevezte ki. A Pesti Hírlapban megjelent felhívására az asszonyok tömegesen jelentkeztek ápolói szolgálatra. Zsuzsanna helyzete nem volt könnyű, a hadsereg vezetői közül többen vonakodtak engedelmessé válni egy nőnek. Mégis – európai viszonylatban is úttörő módon – Zsuzsanna megszervezte a hadiápolást, bejárta az egész országot és mintegy 72 táborigazgató állított fel. Lelkesedését csak fokozta sze-

mélyes tragédiája, hiszen társát, Meszlényi Rudolfot, három gyermekének apját a szabadságharc kitörése előtt, 1848 januárjában vesztette el. Férje halálakor még harmadik gyermeküket várta. A depresszióból a szabadságharc eseményei és a hazája iránti tenni akarással ragadta ki.

Desseffy Arisztid özvegye

Szomorú sors jutott osztályrészül az aradi tábornokok özvegyeinek is. Bár voltak, akik új életet tudtak kezdeni, mint Desseffy Arisztid ifjú özvegye, kit férjének végakarata szerint bajtársa, Máriássy János ezredes vett feleségül, vagy Leiningeren árván maradt hitvese, aki később szintén férjének barátjához, gróf Bethlen Józsefhez ment hozzá. Nagy Sándor József menyasszonya Klauzál Gábor felesége lett. Mások, mint Knezić Károly felesége, Kapitány Katalin belehalt bánatába. Az olasz származású gyönyörű Láhnerné sokáig együtt lakott Makón Damjanich özvegyével, majd hazaköltözött Itáliába. Többen voltak azok, akik egész életükön át viselték a gyászt, mint Lázárné, vagy Poeltenber Ernő galíciai származású hitvese, ki gyermekeivel együtt Bécsben lakott. A házaspár 1848 augusztusában találkozott egymással utójára. A férjnek az aradi várbörtönből írt levelei mély érzelmekről tanúskodnak. Utolsó soraival így búcsúzott feleségétől: „Gondolatban szoroson magamhoz ölellek mindnyájukat, téged és a kedves gyerekeket!” Az asszony később Magyarországra költözött, a család badacsonytomaji villája a mai napig eredeti formájában látható.

Vécsey Károly a szabadságharc alatt – szemtanúk szerint – feleség-

ül vette szerelmét, egy francia mérnök leányát, kitől így búcsúzott: „*Utolsó leheletem, Lina, hogy odaát egy jobb életben bizonyosan újra egyesülünk. Isten veled, jó lélek; és bocsáss meg mindazért a fájdalomért, amit talán akaratlanul is okoztam neked.*” A szomorú történetet tetézi, hogy a kiegyezés után Ferenc Józseffel megbékélt magyar állam csak 1899-ben, tehát a vértanú halála után ötven évvel ismerete el az özvegy jogait, és adta vissza Vécsey birtokait. Az asszony 1900-ban bekövetkezett haláláig gyászolta urát.

Damjanich Jánosné

Az özvegyek legismertebbje, Damjanich Jánosné nyíltan és bártan vállalta a szabadságharc emlékét. Batthyány Lajos gróf özvegyével 1861. március 15-én megalapította az Országos Magyar Gazdasszonyok Egyesületét, mely még a kiegyezés előtt gondozásba vette a honvédek árváit és számos jótékonyági akcióval hívta fel magára a figyelmet. Mikor a koronázás után Erzsébet királyné meglátogatta árvaházukat, a két alapító matróna tüntetőleg nem jelent meg Sisi fogadásán. A hagyomány szerint Batthyányné fia, Elemér gróf beleszeretett Erzsébet királyné unokahúgába, Marie Louise von Wallersee grófnőbe, ám az anya kijelentette: „Gyilkos családba nem nőszülünk!” – s még azt is hozzátette, hogyha fia ezt mégis megtenné, ő azon a napon öngyilkos lesz. Ki tudja, tán ezért, Batthyány Lajos miniszterelnök fia, sohasem nősült meg.

forrás: multkor.hu

ALap

Kiadja és a kiadásért felel: Egerág Község Önkormányzata

E-mail: egeragialap@gmail.com

Nagykorú szerzőink írásaikért maguk vállalják a felelősséget!